

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, доцента Ткачук Галини Володимирівни на дисертацію Шуляка Андрія Сергійовича «Формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність досліджуваної проблеми полягає в тому, що сьогодні інформація є стратегічним ресурсом суспільства, дозволяє економити і розвивати енергетичні, матеріальні, природні ресурси, а цивілізація характеризується періодом інформаційного розвитку. З цих позицій змістову основу сучасного етапу розвитку цивілізації визначає філософське і конкретно наукове осмислення ролі інформатики у природних, соціальних, геополітичних процесах, найважливішими з яких є освіта.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується впровадженням у педагогічну діяльність інформаційних і комунікаційних технологій, що слугують передусім підтримкою інтелектуальної діяльності, до якої, безсумнівно, належить і педагогічна. Це детермінувало використання в освітньому процесі WEB-ресурсів і визначило необхідність підготовки майбутніх учителів до їх використання.

З огляду на це не виникає сумнів актуальність і практична значущість піднятої А.С. Шуляком проблеми. Дисертант на достатньому науковому рівні обґрунтував вибір теми, її актуальність, визначив мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументував використання обраних методів дослідження.

Автор цілком правомірно ставить собі за мету обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, змістовними додатками, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки. Необхідно відзначити глибокий теоретичний аналіз автором дисертаційної роботи наукових джерел із досліджуваної проблематики. Досить ґрунтовно, визначено ступінь розробленості проблеми дослідження в науковій літературі і практиці. На основі аналізу різних підходів до визначення понять «інформаційно-комунікаційне освітнє середовище», «інформаційні технології», «веб-технології», «веб-ресурс», «електронний освітній ресурс», «цифровий освітній ресурс», «освітній WEB-ресурс», «підготовка», «професійна підготовка», «готовність», «готовність до діяльності» автор розглядає «формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності» як складний, динамічний, цілісний процес, що передбачає зміну структури і змісту системи прийомів оволодіння необхідними для вирішення педагогічних завдань знаннями, вміннями і здатностями, формуванням інтегральних якостей особистості під впливом зовнішніх чинників і внутрішніх механізмів розвитку особистості, що дозволяють ефективно використовувати освітні WEB-ресурси для успішного здійснення професійної діяльності.

Для проведення експериментальної роботи дисертант виважено підійшов до виокремлення компонентів (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-змістового, операційно-практичного) та їх показників.

Позитивної оцінки заслуговує розроблена дисертантом методика діагностування рівнів готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності. До кожного показника виділених компонентів готовності запропоновано вдалі, вмотивовані діагностувальні завдання.

Заслуговує на увагу проведена А.С. Шуляком дослідницька робота на етапі пілотного дослідження і констатувального експерименту, а також досить детально охарактеризовані рівні готовності даного особистісного утворення студентів.

Констатувальним експериментом досить переконливо встановлено

наявність основних причин, що ускладнюють процес формування готовності фахівця до професійної діяльності на основі використання освітніх WEB-ресурсів: відсутність чіткої і завершеної теоретичної бази побудови систем навчання на основі освітніх WEB-ресурсів, недостатній рівень опрацювання методичних і організаційних аспектів використання освітніх WEB-ресурсів у навчальному процесі, використання при їх побудові переважно емпіричного підходу; відсутність теоретично обґрунтованої системи безперервної інформаційної та методичної підготовки фахівців; опору в процесі підготовки не на модель готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності, а на зміст навчальних планів і освітніх програм; тенденцію до зведення теоретичної підготовки до накопичення інформаційного фонду; недостатнє використання в процесі навчання фахових дисциплін освітніх WEB-ресурсів і пов'язаних з ними понять.

У роботі дисертант доводить, що процес формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності забезпечує комплекс педагогічних умов: стимулювання мотивації здобувачів вищої освіти до використання освітніх WEB-ресурсів на основі застосування інноваційних форм, активних методів навчання, інформаційних технологій в інформаційно-комунікаційному освітньому середовищі; активізація пізнавальної діяльності через посилення інформатизації змісту їх підготовки; набуття досвіду використання освітніх WEB-ресурсів в умовах майбутньої професійної діяльності

Результати проведеної експериментальної роботи демонструють позитивну динаміку готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності та вказують на ефективність проведеної експериментальної роботи.

Дисертант сформулював аргументовані висновки, що відзначаються логікою і необхідним ступенем узагальнення. Додатки, таблиці, рисунки увиразнюють уявлення щодо цілісності, завершеності, самостійності і наукової переконливості проведеного дослідження А.С. Шуляком. Зміст рецензованої роботи свідчить про ґрунтовне вивчення дослідником

проблеми, глибини, виваженість і самостійність її аналізу, системний тип осмислення фактологічного матеріалу, що дозволило досягти поставленої мети і розв'язати систему теоретичних і прикладних завдань.

Таким чином на підставі вивчення дисертаційного дослідження, публікацій А.С. Шуляка можна стверджувати, що найбільш істотні її наукові результати полягають у обґрунтуванні педагогічних умов, що забезпечують готовність майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності, виокремленні компонентів та критеріїв оцінки рівнів означеного виду готовності; уточненні змісту понять «готовність майбутнього вчителя інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів» та «формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності».

Дисертаційна робота має й певну прикладну значущість, яка полягає в розробленні й експериментальній апробації діагностувальної й експериментальної методики формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності та навчально-методичному забезпеченні освітнього процесу в педагогічному закладі освіти. Також, основні результати дисертації можуть бути використані для оцінки сформованості готовності майбутнього вчителя і шкільних учителів інформатики до роботи в комп'ютерному середовищі навчання; розроблена методика підготовки майбутніх учителів інформатики до використання WEB-ресурсів може бути використана при підготовці вчителів різних спеціальностей, у безперервній професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителів інформатики.

Попри відзначений позитив, віддаючи належне ерудиції автора дисертації, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У дослідженні згадується про упроваджений Вами спецсеминар «Інформаційна компетентність майбутнього вчителя інформатики». На наш погляд, бажано було б конкретніше описати його специфіку в аспекті формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання

освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності.

2. У змісті роботи варто спершу описати компоненти, критерії, показники, а потім на основі їх здійснювати моніторинг: тобто поміняти місцями п. 2.1 та 2.2.

3. У п.3.3. бажано було б вдатися не лише до якісної, але й до кількісної інтерпретації отриманих даних.

Водночас стверджуємо, що висловлені дискусійно-критичні міркування мають здебільшого характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження, як цілісного, завершеного, що є вагомим внеском у розвиток теорії і методики професійної освіти.

Зважаючи на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і вірогідність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Шуляка Андрія Сергійовича «Формування готовності майбутніх учителів інформатики до використання освітніх WEB-ресурсів у професійній діяльності», на здобуття ступеня доктора філософії відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор Шуляк Андрій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент –
доктор педагогічних наук,
доцент

Г.В. Ткачук

